

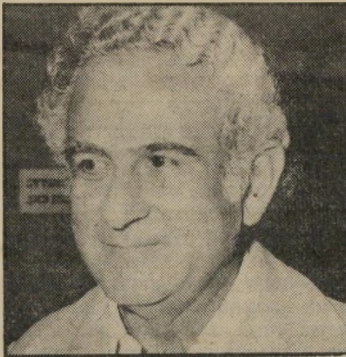
# מיימריבה

השייקספירים של מלבס

★ כתות מיסטיות ★ יהודה הלוי

מודל '83 עורך דין עמיחאי

■ בהארץ (16.12) תחת הכותרת דיון בהשפעת מקום המגורים על היצירה הספרותית מסופר על סימפוזיון של 40 סופרים ואמנים, תושבי פתחתיקווה כהווה או בעבר. הסימפוזיון נערך תחת הכותרת פתחתיקווה כבית-היוצר לאמנות ולספרות. ומתוך הבימום של סימפוזיון זה עולה רושם, כי המדובר בסטאטוס שש"ג אבן, צור מחצבתו היצירתית של ויליאם שייקספיר, או לפחות בוצ'אץ, עיר הולדתו של שייקספיר. ולראייה: אמר נסימפוזיון זה עסקן הספרות והעיתונאי הנודע ברטוב: פתחתיקווה היא אני, רברים שסופר כש"ג עגנון לא העז לומר על ירושלים, או להבדיל כמה הבדלות, סופרים כבנימין תמוז, נחום גוטמן ועמוס קינן לא אמרו על תל-אביב. שייקספיר מלבס (לכינוי לאדם שמוצאו מפתחתיקווה, לפי השם הערבי של המקום שפתחתיקווה הוקמה עליו" — מילון בן-יהודה + בן-אמוץ, חלק ב') נוסף, הוא אהוד בן-עזר, שהרעיף רברים על "השפעת העיר על כתיבתו". לא פחותה בערכה הספרותי מאלה, היא הסופרת המהוללת רות טנא, שאמרה "העיר מהדהדה לי מקור לרעיונות: לי פתחתיקווה המקור והמעין..." — מסתבר, כי מלאה מלבס בשייקספירים. ועדת-החקירה הבינמישרית, בעלת הנימה הגיונית והבדלנית המובהקת של ח"כ מרים גלזר-תעסה, שהיא גם סגנית



עיתונאי ברטוב פ"ת - זה אני

שרהחנינון-התרבות, גילתה, כי אלפי ישראלים, רובם צעירים בני 18-30, משתייכים לביתות מיסטיות הפועלות באחרונה בארץ... וכי עיקר פעילותן בערים הגדולות, ובמיוחד בגוש-דן... עוד מתברר כי חלק מהביתות הנחשבות רחוקות, הן בעלות אוסר מסחרי טהור ועוסקות בעשיית רוחים קלים ומחירים... גילויי הוועדה הבינמישרית של גלזר-תעסה נראים כבלתי שלמים, ורחוקים מהמציאות. ועדה בינמישרית זו מתעלמת מעוד כת מיסטית אחת, יהודית, שבה חברים בעל-כורחם כשלושה מיליון תכרים, כאשר מחציתם נשים משוללות כל זכות. גם כת זו עוסקת בעשיית רוחים קלים ומחירים ראה: ההסכם הקואליציוני, ובעיקר הסעיפים הרתיים תקציביים שלו. אין ספק, שמישהו השתגע במדינת-ישראל. ומי שהשתגע פתח בציד מכשפות. אבל ההיסטוריה הוכיחה שציד מכשפות הוא לרוב דרכיוני. מעניין מתי יבוא הבג"ץ לכיוון אותה כת מיסטית יהודית, שזועדת לגלזר-תעסה לא העניקה לה את הכבוד הראוי בחקירתה המעוררת גועל נפש.



סגנית-שר גלזר-תעסה צייד-מכשפות

■ מאמרו של העיתונאי גרעין עשת על רובו של הכסף המגויס לבונדס "הולך" לפירעון איגרות ישנות (ידיעות אחרונות, 13.12) טומן בחובו סקופ ספרותי מדהים. מתוך הכתבה עולה, כי נשיאו החדש של מיפעל הבונדס הוא תאל (מיל) בשם יהודה הלוי, מה שמעורר מתהום הנשייה השירי את שירתו של יהודה הלוי אחר, בתקופה אחרת, ענייה מעט בכסף (ולא ברוח) מו שלנו: אני במערב ולבי במזרח. כל דור והיהודה הלוי שלו. פה לחי.

■ הטלוויזיה הלימודית הביאה לפני הצהריים של יום הרביעי (15.12) סרט תיעודי, במיסגרת מישרייהחופש לבתי-הספר, שנושאו חתן פרס נובל גבריאל-גראסיה מארקס וכפרו הרמינוני מקונדו, העומד במרכז ספרו מאה שנות בדידות. בדברי הקריינות נאמר כסרט, בין השאר: תלונותיהם של תושבי איזור הולדתו של מארקס מתמקדים בכך שאינו תורם להם כסף... גישה חינוכית למדי של טלוויזיה לימודית. השאלה הנשאלת היא, האם בסרט על שייקספיר, אף הוא חתן פרס נובל, יאמר קריין הטלוויזיה הלימודית: תושבי מעברת תלפיות בירושלים, התלוננו בשנות החמישים והשישים, על כך ששייקספיר לא תרם להם מכסף. טלוויזיה מאוד חינוכית, הטלוויזיה הלימודית.

■ להיות יואב חייק בשירה העברית אינו קשה כמו להיות יהודה עמיחי בשירה העברית. בשיד בשם תחרה מזכירה שאותו פירסם חייק — עורך-דין נמיקצונו חרוזן בתחביבו — בידיעות אחרונות (10.12) הוא כותב: אני זכר שישבתי ליד / האור הדק. לפני החלון / עמד עץ אפרסק / לחדר ברשת דימזומית. / צל זרח לפמן את הגבול / בין ודאי לפסק... חרוזיה זו מזכירה בדימויה, ובצורה מוגזמת את שירו של יהודה עמיחי אני עובד בניגוני הקטנה (מתוך שעת החסד) שנפתחתו כתוב: אני עובד בניגוני הקטנה, / אני עורך ליד שיה הימין / אשור עליו יבילו את ראיתי מנחיקים / ופרחיו ישרבו את דחשי בריחה המתוק... כאמת שמרוב עמיחאים, לא רואים עוד את השירה העברית, אם להבין נכונה את חרוזיה המקורית של עורך-דין עמיחאי זה, ששמו יואב חייק.



עסקן-מלבס בן-עזר השפעת העיר

השירה הישראלית. הוא עדיין מדבר באנחנו השתוק והבלוי מרוב שימוש של אנחנו. בלינו את מלאכתנו ועכשיו לאן נפנה... בחרויה של דימויים חסרי כל רמיון או גירוי לאינטלקט של המעיין בשירתו.

בחרוזי האהבה שלו מגיע חזק לשיאים של כנאליה. כמו: הצללים בחלונך לא אמרת לי איך / לרדת מהם... או. מאספת אותי אל הגרון שלה כמו הצב / שהוא ילד עוזב של הסתי... זו אפילו לא חרויה נאיבית, אלא מיצבור של תיאורים מטופשים, ששם השירה נקרא עליהם לשוא. חזק גם סובל מפחד של אינטלקטואלים, ולכן מביא חרויה כמו: בתי / היא קטנה ותמה / ועדיין לא קראה את הדבר של קאמי... שורה, שכמו מזמינה המשך בנוסח של: בשורה תגיע / לשייטת / היא תיבחן על הדבר של קאמי / ועל, בגידה של חזק...

בגלות בארץ עושה חזק תלתל כטישרני חובסקי בזמנו, תוך שהוא מפרסם איריליה תחת הכותרת פיתוי הכפר, שבו הוא מנסה ברלות חרוזיו ליצור אינטרפטציה כפרית אווילית שלו לקספא, לשמש, לעפרוני ול...מרתפי אירסה ברגנית. תוך שהוא מציג עולם ריקני, המתיימר להיות עולם ומלואו. נסיונו באיריליה זו לשרטט תמונת כפר, או קיבוץ, הן מבחן שחזק עומד בו



חרון חזק תלתל כטישרניחובסקי

בציון חלש. משוררים כאהרון שבתאי וזרם מחרלב ניסו להתמודד בכלי שירה מודרנית עם נושא הקיבוץ, ויכלו לו. חזק נכשל.

גם הצבע החום, שהמו"ל בחר לאותיות גלות בארץ, כמו עוור להמחיש את העובדה, שסיפרוני חרויה של חזק הם בבחינת גלות מהשירה, דבר הבא להמחשה חזקה בפואימת הכותרת, הנפתחת באבא הלך לעבודה / צעק לי מישדה מתוך שיחי הצבר ליד העברת, / ואני לא ידעתי שאולי העבודה איננה אמא שלי / אולי האדמה...

המחשבה שנופי ילדותו של חזק, שגרל לחופי הכינרת, הינם אותם נופים שמשוררת כרחל כתבה את כל נפלאות כתיבתה אודותיהם, מעוררת חלחלה בלב הקורא ברלות הדימוי, בקטעים כמו: שיממת האהבה פורצת בזירמי המים מן הירדן העטור, / ולא היה צריך לבקש על כפשונו מאלוהי הערובים... ועד אל ירבי הדר משוקות / ומטילות כך חמדה ירוקת...

חזק קרא בביקורת כלשהי, שנוסטאלגיה היא סחורה טובה בשירה הישראלית, כך שלא נפקד חלקם של חרוזים כמו: זה כמה אהבתי את הסמינות האובדות / על הרי הקץ, / ואת העיניים הנפרשות בעמקי המסין, / ואנכי רק ילד... אלא שחזק מתעלם מהעובדה הבסיסית, שגם נוסטאלגיה חריכה להיות בעלת ערכים ספרותיים-שיריים, ולא רק אוננות נוסטאלגית.

כל שגות לומר על שני קבצי חרוזיו של חזק הוא, כמאמר אותה סיסמה קיבוצית בשינוי-מה: חזק חזק ולא נתחזק. מהחרוזים האלה לא תבוא ישועה לשירה הישראלית. לא ניתן לרלות מתוכם אפילו שני חרוזים, שיתאימו לקולו המתקטק של צביקה פיק, או מישוה מדומי, כדי שיהברו להם לחן ויקליטו אותם.

השמונים או התשעים שלהם. שורות כמו בגל עקרב היה הנחל שם שכבתי בין אבני... עשויות לעורר שאלות, מדוע לא המשיך המחבר לשכב שם במקום להצניח חוויותיו. חזק הוא בבחינת תופעה אנאכרוניסטית של

# מיקור

## מתחבטים

רן אדליסט הוא סופר מחונן, שהכתיבה עדיין אינה כראש מעייניו. בספריו הקודמים הוא יצר גלריה ישראלית של דמויות, החל מאנשי הסיירות הקרביות, דרך אנשי שמאל קיצוני בקיבוץ השומר הצעיר, ערכים וחוקרי שב"כ. באחרונה ראה אור סיפורו הרי החושף. שהוא בבחינת נסיס לרומן של ממש, שאדליסט לא טרח להביאו לידי גיבוש סופי, למרות כישרונותיו הטבעיים. הרי החושף הוא ספר הנע בין קוטבי ההתחבטות של גיבור יליד התנועה הקיבוצית בשם סהר מירקין לגיוון המהיר הפושה בחברה הישראלית מאז מילחמת ששת-הימים. סהר מירקין מביא את סיפור הקריירה שלו כקציף-מינהלה לא קרבי, עד ללישכתו של אלוף-הפיקוד צה"ל (אולי אפילו הפכתי להיות משועבד לתירגולת חילוסי המיכתבים בשנת האילמים הצבאית). מעין אנטטיגו של בנייהקיצוים בצבא. סהר מירקין הוא מעין פרימס לנאפופיו של אלוף הפיקוד שאותו הוא משרת, כאשר מסייע בערו צ'ארלי, נהגו של האלוף, הפותח מאוחר יותר בתיקפה בירושלים.

בחלק השני של הרי החושף הופך סהר מירקין לפקיד בכיר במישרו של שר-הבריאות בממשלת הליכוד, כאשר הוא זונח למען הקאריירה את עברו הקיבוצי ואת מורשת הרוי החלוצי. גם עולמו המיני של סהר מירקין מוגבל, כאשר לרוב הוא מנגן כלי שני באהובותיו, בצבא ובקאריירה האזרחית שלו.

סהר מירקין, כאבטיפוס של הקארייריסט הצבאי הלא קרבי, המשתלב במערכת האזרחית, הוא מאפיין רבי-חשיבות של רמות הגיוון הפוקדות את החברה הישראלית. אדליסט, המודע לעובדה שככל ספר יש צורך ברילמה כלשהי, מוליך את סהר מירקין לרילמה סוג גימל, המריחה ריח של נקרופיליה לא מבוטלת. באופנה הנצחית זיכרו של בן משקו חיים צבעוני, שהיה יורד בארצות-הברית ושם ליהרג במילחמת יומהכיפורים, כדי להותיר את אלמנתו, באורח זמני, לחשקו של סהר מירקין, סהר מגיע עם האלמנה האמריקאית, ג'ולי, לקיבוץ, לפגישה עם האב השכול, כאשר זה מוצג בעילגות שאינה במקום, שכמו משמשת לאדליסט לומר את בשורתו לוותיקי קיבוץ. בכמה מקטעי הספר מצליח אדליסט לגבש את לשונו ברמת סלנג גבוהה, כמו: השמוק הקץ. העסקן הבסייתי הזה פוחץ של קציית מישקפים ירדנית... גיבוריו של אדליסט נהרי החושף כנועים לתביעות המחבר, והוא מוליך אותם כחיילי שדמת, ולא תמיד כהתאם לכללי המישחק, במערכת חשבונותיו המורכבת עם גורמים שונים ומשונים: צבא, קיבוץ, פר לטיקה ישראלית, ליכוד, תנועת העבודה וכל השאר.

לשונו של אדליסט, שהיא בעלת פוטנציאל גבוה ולא ממוצה, מייצרת גם מילים עבריות, כמו: בקמפוזי (עמ' 14); המהממתנית (עמ' 51); רטובבית (עמ' 103); בסוגגת (עמ' 106) ונחץ (עמ' 129). כמחלף קריאת הרומן עולה הצער על אייכות הריכוז של אדליסט, שהיה יכול לתבר כאן רומן מעולה, וכוחו לא עמד לו להפוך את דמויותיו מדמויות קרטון מצופה בתאקי לדמויות תלת-מימדיות וערכיות. הרי החושף הוא ספר שהיה בכוחו להיות הישג של אדליסט ושל הספרות הישראלית, אך הוא לא מוצה בידי מחברו, וחבל.

• רן אדליסט - הרי החושף; הוצאת דביר ירושלים - תל-אביב; 205 עמודים (כריכה קשה).